

Kreeta Haapasalon soitto ja laulu elävät yhä

Kreeta Haapasalo (1813–1893) syntyi Kaustisen Järvelän kylässä. Hän asui pitkään Vetelissä ja elämänsä viimeiset vuodet Jyväskylässä, missä hänen hautapaikkansa on.

Hän nousi 1800-luvun tunnetuimmaksi suomalaiseksi kansanlaulajaksi ja kanteleensoittajaksi. Suurperheen äitinä hän hankki elantoa 11 lapselleen kiertämällä esiintymässä ympäri Suomea sekä myös Pietarissa ja Tukholmassa. Hänen esiintymisensä veivät kansanmusiikin niin talonpoikaistupiin, pappiloihin ja kartanoihin kuin keisarilliseen hoviinkin. Kreeta Haapasalosta kirjoittivat aikansa sanomalehdet, ja myös Topelius ja Runeberg tekivät hänet tunnetuksi koko maassa.

Vaikka Kreeta asui Vetelissä, hän vieraili usein Kaustisella sukulaistensa luona. Hänen tiedetään kulkeneen Kokkolaan johtavaa tietä pitkin ja yöpyneen useissa kaustislaisissa taloissa. Vierailujen aikana väkeä kokoontui tuvantäydeltä kuuntelemaan hänen lauluaan ja kanteleensoittoaan. Erityisen koskettavana muistettiin laulu, joka alkoi sanoilla: ”Lapseni minun kotia, huonolle hoidolle jäi, minun täytyy kulkea ympäri maata näin.” Laulu kuvasi äidin raskasta kohtaloa, mutta myös sitkeyttä ja luottamusta tulevaan.

Kreeta Haapasalon taiteella oli suuri vaikutus Keski-Pohjanmaan kanteleperinteeseen. Hänen esiintymisensä innostivat monia valmistamaan omia kanteleita ja opettelemaan niiden soittoa. Hänen taitonsa ja lämmin tulkintansa jäivät elämään ihmisten muistoihin vielä vuosikymmeniä hänen kuolemansa jälkeen.

Kaustisen Kotiseutuyhdistys ryhtyi perustamisvuonnaan 1950 ajamaan hanketta Kreeta Haapasalon muistomerkin pystyttämiseksi. Hanke toteutui vuonna 1954, jolloin Ilmari Wirkkalan suunnittelema ja Tauno Wirkkalan muotoilema graniittinen patsas paljastettiin Kappelinmäellä suuren juhlayleisön läsnä ollessa. Muistomerkki kertoo Kreeta Haapasalon pysyvästä merkityksestä suomalaisen kansanmusiikin ja kaustislaisen kulttuuriperinnön vaalijana.

Kreeta Haapasalo.

Kreeta Haapasalon patsas sekä lehtileike Kreetan patsaan paljastuksesta.

